

ŚIST

Świętokrzyski Instytut
Samorządu Terytorialnego

**Realizacja zadań publicznych w obszarze
pożytku publicznego we współpracy
z organizacjami pozarządowymi**

2022

**KOMITET
DO SPRAW
POŻYTKU
PUBLICZNEGO**

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności –
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
w ramach Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich
na lata 2018–2030 PROO

Organy administracji publicznej zgodnie z art. 5 ust. 1 u.d.p.p.w. prowadzą w sferze zadań publicznych, określonej w ustawie, działalność we współpracy z *organizacjami pozarządowymi* oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 u.d.p.p.w. (tzw. podmiotami zrównanymi w uprawnieniach), prowadzącymi, odpowiednio do terytorialnego zakresu działania organów administracji publicznej, działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom tych organów.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 u.d.p.p.w. do zadań publicznych, objętych działalnością pożytku publicznego, należą zadania w zakresie:

1) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;

1)

a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

1)

b) udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa;

2) działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;

3) działalności charytatywnej;

4) podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;

5) działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;

5)

a) działalności na rzecz integracji cudzoziemców;

6) ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej w rozumieniu ustawy z 15.04.2011 r. o działalności leczniczej 1);

7) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;

- 8) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
- 9) działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;
- 10) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;
- 11) działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
- 12) działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej;
- 13) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- 14) nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
- 15) działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży;
- 16) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 17) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
- 18) ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- 19) turystyki i krajoznawstwa;
- 20) porządku i bezpieczeństwa publicznego;
- 21) obronności państwa i działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 22) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
- 22)
 - a) udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;
- 23) ratownictwa i ochrony ludności;

- 24) pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
- 25) upowszechniania i ochrony praw konsumentów;
- 26) działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami;
- 27) promocji i organizacji wolontariatu;
- 28) pomocy Polonii i Polakom za granicą;
- 29) działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych;
- 29)
 - a) działalności na rzecz weteranów i weteranów poszkodowanych w rozumieniu ustawy z 19.08.2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa;
- 30) promocji Rzeczypospolitej Polskiej za granicą;
- 31) działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka;
- 32) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;
- 32)
 - a) rewitalizacji;
- 33) działalności na rzecz *organizacji pozarządowych* oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 u.d.p.p.w., w zakresie określonym w pkt 1–32a.

Zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie sferę publiczną stanowi enumeratywnie określony katalog zadań publicznych, jednak jego wyczerpujący charakter jest równocześnie powiązany z możliwością określenia przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia zadań innych niż wskazane w przywołanym wyżej katalogu i przypisania ich do sfery zadań publicznych, kierując się ich szczególną społeczną użytecznością oraz możliwością ich wykonywania przez organizacje pozarządowe i podmioty

zrównane z nimi w uprawnieniach w sposób zapewniający wystarczające zaspokojenie potrzeb społecznych.

Zatem obszar zawarty w przywołanym wyżej katalogu zadań wymienionych w sposób enumeratywny może w drodze aktu wykonawczego zostać rozszerzony.

Warto także podkreślić w ślad za orzecznictwem, że „nie każde działania, które przynosi pozytywne efekty w jednym z obszarów wymienionych w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z 2003 r., podejmowane z uwzględnieniem korzystnych efektów w tym obszarze, jest działalnością pożytku publicznego, o jakiej mowa w art. 3 tej ustawy. Takimi działaniami będą jedynie te, które podejmowane są w celu realizacji wymienionych w art. 4 zadań”.

W doktrynie podkreśla się, że „przekazanie zadania publicznego do realizacji organizacjom pożytku publicznego nie wpływa na zmianę statusu «zadania publicznego», ponieważ państwo lub samorząd terytorialny ponoszą nadal odpowiedzialność za jego realizację. Oczywiście, w tej sytuacji zmienia się zakres i forma tej odpowiedzialności” .

Zadania z ustawowego katalogu i zadania ewentualnie wynikające z rozporządzenia, o którym mowa wyżej, mogą być realizowane przez organizacje pozarządowe, do których ustawa zalicza:

1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy o finansach publicznych lub przedsiębiorstwami, instytucjami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi;

2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku

– osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniami.

Działalność pożytku publicznego może być prowadzona także przez podmioty zrównane w uprawnieniach z organizacjami pozarządowymi, tj.:

1) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;

2) stowarzyszenia j.s.t.;

3) spółdzielnie socjalne;

4) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z 25.06.2010 r. o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Organem administracji publicznej współpracującym i zlecającym zgodnie z przepisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zadania publiczne jest organ wykonawczy (wójt, burmistrz, prezydent miasta, zarządu powiatu, zarząd województwa). Przepis art. 5 ust. 2 u.d.p.p.w. ogranicza krąg podmiotów, z którymi organ administracji publicznej uprawniony jest współpracować, do organizacji pozarządowych i podmiotów z nimi zrównanych, prowadzących odpowiednio do terytorialnego zakresu działania organów administracji publicznej, działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom tych organów. Zatem za kryterium podmiotowe możliwości współpracy w realizacji zadań publicznych z organami administracji publicznej ustawodawca przyjął nie tylko status ustrojowy podmiotu współpracującego, ale również to, czy dany podmiot prowadzi działalność pożytku publicznego, po pierwsze, w zakresie odpowiadającym zadaniom tych organów administracji publicznej, i po drugie, na terytorialnym obszarze działania organów administracji publicznej.

Kluczowa jest realizacja przez organizację działalności społecznie użytecznej w sferze zadań publicznych określonych w ustawie w katalogu zawartym w art. 4 ust. 1 u.d.p.p.w. i w zakresie

właściwości rzeczowej, funkcjonalnej i miejscowej organu. Siedziba organizacji w zakresie możliwości współpracy, o której mowa w art. 5 u.d.p.p.w., pozostaje formalnie okolicznością nieistotną.

Źródło: Glumińska-Pawlic Jadwiga, Gwóźdź Tomasz, Żmuda-Matan Kamila, Dotacje samorządowe udzielane na realizację zadań przez organizacje pozarządowe.